

Samenvatting maatschappijleer hoofdstuk 1, 2, 3 en 5

Hoofdstuk 1 het waarom van maatschappelijke problemen

1.1 geluk	<ul style="list-style-type: none">• Bij maatschappijleer bestuderen we maatschappelijk geluk• Mensen hebben verschillende visies op het maatschappelijk geluk en al die visies komen samen in de politiek
1.2 belangen, waarden en dilemma's	<ul style="list-style-type: none">• Een belang is een voordeel dat iemand heeft of kan krijgen<ul style="list-style-type: none">○ Je hebt ergens baat bij○ Belangen zijn vaak gericht op een kort termijn• Waarden bieden niet altijd directe voordelen• Een waarde is een abstract ideaal (of ook wel zaken die mensen belangrijk vinden voor de wereld of voor zichzelf)<ul style="list-style-type: none">○ Waarden zijn op langere termijn gericht• Om geluk te optimaliseren moeten mensen en samenlevingen soms keuzes maken, omdat niet altijd alles mogelijk is
1.3 maatschappelijke botsingen en problemen in theorie en praktijk	<ul style="list-style-type: none">• Samenlevingen bereiken zelden het optimale maatschappelijke geluk, omdat ze voor dilemma's komen te staan• Een dilemma in de samenleving tussen groepen mensen met verschillende waarden en/of belangen die niet samen kunnen gaan, is een maatschappelijke botsing• Een probleem is een maatschappelijk probleem als:<ul style="list-style-type: none">• Er veel mensen met het probleem te maken hebben• Er verschillende meningen over de oorzaken en de oplossingen van het probleem zijn• Men denkt dat de overheid nodig is voor het oplossen van een probleem• De overheid is het hoogste gezag in een bepaald grondgebied• Maatschappelijke problemen zijn plaats- en tijdsgebonden• Een actor is een persoon of groep die actief betrokken is bij een maatschappelijk probleem
1.4 Ontwikkeling van maatschappelijke problemen	<ul style="list-style-type: none">• Politiek gaat over 2 vragen:<ul style="list-style-type: none">- Wie krijgt wat, waar, wanneer en in welke vorm?- Wie heeft het recht daarover te beslissen?• De definitie van politiek is de gezaghebbende toedeling van waarden en belangen in de samenleving• De maatschappelijke problemen waarover gedebatteerd wordt, kunnen onderscheiden worden in vijf verschillende fasen:<ul style="list-style-type: none">- Fase 1,2 en 3 verwijzen naar maatschappelijke botsingen: actoren verschillen van mening met elkaar over maatschappelijke problemen en dat wordt voor een belangrijk deel bepaald door hun waarden en belangen<ul style="list-style-type: none">○ De uitwerking van zo'n voorkeur of oplossing in de praktijk, noemen we beleid- Fase 4 gaat over de manier waarop actoren maatschappelijk geluk willen bereiken<ul style="list-style-type: none">○ Extreme actoren zijn in te delen in twee groepen die verschillende idealen hebben:<ul style="list-style-type: none">▪ Actoren die streven naar gelijkheid▪ Actoren die streven naar één waarheid○ In fase 4 zien we ook actoren die ervoor kiezen om met andere actoren te debatteren over het maatschappelijk geluk en zij staan tussen de twee extreme groepen in

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deze groep noemen we ook wel het midden ▪ In het midden past het begrip rationaliteit: een visie die ervanuit gaat dat verstand en rede nodig zijn om waarden af te wegen en belangen uit te wisselen - In fase 5 staat dat het debat voor de voorlopig beste oplossing zorgt <ul style="list-style-type: none"> ○ Om eindeloos debatteren te voorkomen, heeft het midden in een langdurend en moeizaam proces oplossingen bedacht: een democratische rechtsstaat ○ De grondwet is de belangrijkste wet in een land • Er zijn twee manieren om te kijken of het lukt om het maatschappelijk geluk te vergroten: <ul style="list-style-type: none"> - Door onderzoek te doen - Rationeel ingrijpen
Hoofdstuk 2 groepen actoren en maatschappelijke problemen	
2.1 mensbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillende opvattingen over maatschappelijk geluk zijn voor een belangrijk deel te herleiden tot verschil in mensbeelden <ul style="list-style-type: none"> ○ Een mensbeeld is de manier waarop actoren naar mensen kijken en dat is vaak sterk bepalend voor iemands opvatting over de samenleving • Linkse actoren gaan uit van het goeden en sociale in de mens en de gelijkheid van mensen • Ethische vrijheid en gelijkheid zijn voor links belangrijke waarden • Gelijkheid heeft te maken met de manier waarop talenten verdeeld zijn en daarom vinden linkse actoren mensen ook gelijk behandeld moeten worden • Het rechtse mensbeeld gaat ervan uit dat mensen kiezen voor hun eigenbelang en dat talenten ongelijk verdeeld zijn • Het najagen van eigenbelang vindt rechts niet verkeerd • Ook ongelijkheid is voor rechtse actoren een belangrijke waarde, omdat ze vinden dat mensen ongelijke talenten hebben en er verschil mag zijn
2.2 Ideologieën	<ul style="list-style-type: none"> • Ideologieën zijn een alomvattende visie op maatschappelijke problemen, gebaseerd op mensenbeelden • Anarchisme en communisme zijn extreem linkse ideologieën • Het maatschappelijk geluk van extreemrechtse actoren bestaat uit een samenleving met één cultuur en één waarheid • Fascisme en nazisme zijn extreemrechtse ideologieën • Gelijkheid heeft voor linkse en centrumlinkse actoren vooral te maken met kansen en rechten en om dat te bereiken is een 'grote overheid' nodig <ul style="list-style-type: none"> ○ Zo'n grote overheid neemt veel taken op zich • Het geven van (gelijke) rechten is een belangrijk middel voor links en centrumlinks om gelijkheid te krijgen of te bevorderen: emancipatie • Het socialisme is een linkse ideologie en de sociaaldemocratie is een centrumlinkse ideologie • Christendemocratie hoort bij centrumlinks en centrumrechts • In het maatschappelijk debat streven centrumrechtse en rechtse actoren naar meer economische vrijheid • Rechtse partijen hebben dus liever de overheid op afstand <ul style="list-style-type: none"> ○ Dit noemt men ook wel een 'kleine overheid'

	<ul style="list-style-type: none"> • Liberalisme en conservatisme zijn centrumrechtse ideologieën 																																				
2.3 politieke partijen	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="3">Links van het midden</th> <th colspan="3">Rechts van het midden</th> </tr> <tr> <th>Extreem-links</th> <th>Links</th> <th>Centrum-links</th> <th>Centrum-rechts</th> <th>Rechts</th> <th>Extreem-rechts</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Anarchisme Communisme</td> <td>Socialisme</td> <td>Sociaal-democratie</td> <td>Liberalisme</td> <td>Conservatisme</td> <td>Nazisme fascisme</td> </tr> <tr> <td></td> <td>SP Groenlinks PvdD</td> <td>PvdA</td> <td>VVD</td> <td>PVV</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td colspan="2">D66</td> <td colspan="3">Christen-democratie</td> </tr> <tr> <td></td> <td colspan="2">ChristenUnie</td> <td>CDA</td> <td>SGP</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Links van het midden			Rechts van het midden			Extreem-links	Links	Centrum-links	Centrum-rechts	Rechts	Extreem-rechts	Anarchisme Communisme	Socialisme	Sociaal-democratie	Liberalisme	Conservatisme	Nazisme fascisme		SP Groenlinks PvdD	PvdA	VVD	PVV			D66		Christen-democratie				ChristenUnie		CDA	SGP	
	Links van het midden			Rechts van het midden																																	
	Extreem-links	Links	Centrum-links	Centrum-rechts	Rechts	Extreem-rechts																															
	Anarchisme Communisme	Socialisme	Sociaal-democratie	Liberalisme	Conservatisme	Nazisme fascisme																															
		SP Groenlinks PvdD	PvdA	VVD	PVV																																
	D66		Christen-democratie																																		
	ChristenUnie		CDA	SGP																																	
	<p>Linkse en centrum-linkse politieke partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> • SP, (socialistische partij) staat voor economische gelijkheid, recht op werk, recht op een fatsoenlijk inkomen of een uitkering, gratis en goed onderwijs en een goede gezondheidszorg • GroenLinks, vind gelijkheid en milieu belangrijk, een duurzame toekomst, gelijke kansen voor iedereen, emancipatie, • PvdD, (partij voor de dieren) komt op voor de rechten van dieren • PvdA (partij van de Arbeid) inkomstenverschillen zo klein mogelijk, mensen zo veel mogelijk zelfstandig maar als dat niet lukt moet de overheid ingrijpen. • D66 (sociaal-liberaal), individuele en ethische vrijheid zijn belangrijk, gekozen burgemeester en minister-president <p>Rechtse en centrum-rechtse politieke partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> • VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie) is een liberale partij waarvoor individuele vrijheid belangrijk is, pleiten voor economische en ethische vrijheid • PVV (Partij voor de Vrijheid) zegt dat massa-immigratie enorme gevolgen voor alle facetten van onze samenleving heeft, populistische partij (Geert Wilders zegt wie er in de kamer mogen zitten) <p>Christelijke politieke partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> • CDA (christen-democratisch appèl) is verdeeld onder mensen met een zogenaamde linkervleugel en mensen die meer rechts zijn. Daarom is het CDA centrumrechts • ChristenUnie, is wel een officiële linkse partij • SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij), komt op voor de christelijke cultuur en traditie in Nederland <ul style="list-style-type: none"> ○ CDA, ChristenUnie en SGP horen bij de christen-democratische ideologie, maar verschillen in de manier waarop zij met de bijbel omgaan 																																				
2.4 maatschappelijk middenveld	<ul style="list-style-type: none"> • Bij het maatschappelijk debat spelen niet alleen politieke partijen een rol, maar ook zijn er actoren actief die opkomen voor één waarde of één belang <ul style="list-style-type: none"> ○ Deze actoren zijn het maatschappelijk middenveld ○ Voorbeelden hiervan zijn Greenpeace en de ANWB • NGO's zijn organisaties die niet horen bij het bedrijfsleven en niet horen bij de overheid 																																				
Cultuurgroepen	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn veel verschillende soorten culturen en cultuurkenmerken: <ul style="list-style-type: none"> - Nationaliteit - Taal 																																				

	<ul style="list-style-type: none"> - Regio of stad - Levensbeschouwing - Leeftijd • Cultuur = een vrij vast patroon waarin een grote groep mensen zijn waarden heeft vastgesteld in normen, gedragspatronen en instituties • Een norm is een regel die hoort bij een waarde • Dominante cultuur: de overheersende cultuur in een land • Subcultuur: een cultuur die op bepaalde kenmerken afwijkt van de dominante cultuur • Tegencultuur: een cultuur die zich afzet tegen de dominante cultuur • Het nature-nurture-debat: een debat over de vraag of menselijk gedrag meer bepaald wordt door aangeboren of door aangeleerde eigenschappen • Het proces dat je kenmerken van een cultuur aangeleerd krijgt, noemen we socialisatie
--	---

<p>Links</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarde gelijkheid • De overheid moet zorgen dat iedereen gelijke kansen krijgt • Goed onderwijs voor iedereen • Gezondheidszorg toegankelijk welzijnswerk • De overheid moet zorgen voor banen • Nadeel: het is duur dus veel belasting 	<p>Midden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarde harmonie en samenwerking • Overheid moet samenwerken met de burgers / met het maatschappelijk middenveld (kerk/ consumentenbord/ vakbond) 	<p>Rechts</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarde vrijheid • Individuele en economische vrijheid • De overheid op afstand • Overheid zorgt voor veiligheid dus geld voor politie en defensie
---	---	--

Links:

SP, Lilian Marijnissen, geld eerlijk delen en uitkeringen minimaal

GroenLinks, Jesse Klaver, Tegen het economisme, accent op duurzaamheid en voor een sterk politiek Europa

PvdD Marianne Thieme

Denk, Kunuhan Kuzu, willen nieuwe politieke beweging, verdraagzame, leerzame, sociale en rechtvaardige samenleving

ChristenUnie, Gert-Jan Segers

D66, Alexander Pechthold, democratisch/sociaalliberaal

PvdA, Lodewijk Asscher, eerlijk delen van kennis, middelen en arbeid

Midden:

CDA, Sybrand Buma

Rechts

VVD, Klaas Dijkhof, meer asfalt, meer politie, zwaardere straffen, 130 op de snelweg

SGP, Kees v.d. Staaij, alles in de bijbel moet in de wet komen

PVV, Geert Wilders, geen bestaande ideologie, ene keer links andere keer rechts

Forum voor Democratie, Thierry Boudet, conservatief terug naar de Nederlandse waarden

Maatschappelijk geluk heeft te maken met: Vrijheid, gelijkheid, cohesie en welvaart zijn

Hoofdstuk 3 inrichting van een samenleving

3.1 samenlevingsdilemma's

- Elke samenleving wordt op vier hoofddomeinen ingericht
- Een samenlevingsdilemma is een dilemma van een groep maatschappelijke problemen met hetzelfde dilemma
 - Bij zo'n dilemma spelen steeds dezelfde waarden een rol
- Er zijn 4 samenlevingsdilemma's:
 1. Het machtsdilemma (inspraak of daadkracht?)
 - a. Hoofdvraag: 'Wie mag bepalen hoe maatschappelijke problemen worden aangepakt?'
 - i. Bij deze machtsvraag zijn er twee tegenovergestelde antwoorden mogelijk:
 1. Iedereen moet bepalen
 2. Eén iemand bepaalt dat

Extreemlinks (Inspraak)	Links	Centrum (Kiesrecht)	Rechts	Extreemrechts (Daadkracht)
De groep beslist als geheel, maar gelijkheid wordt afgedwongen	Iedereen beslist wie mag beslissen en krijgt zoveel mogelijk invloed op de beslissers	Iedereen beslist wie mag beslissen	Een kleine groep beslist	Eén leider beslist

2. Het mensenrechtendilemma (orde of vrijheid?)

Extreemlinks (Orde)	Links	Centrum (Vrijheid)	Rechts	Extreemrechts (Orde)
Strijd om orde te krijgen voor economische gelijkheid	Debat over vrijheid met de nadruk op het stimuleren van het goede	Zoveel mogelijk gelijke vrijheden voor alle groepen	Debat over vrijheid met de nadruk op het bestraffen van het kwade	Strijd om orde te krijgen voor één waarheid en één cultuur

- Vooral rechtse mensen vinden dat mensen voor hun slechte daden gestraft moeten worden (**repressie**)
- Linkse mensen benadrukken juist dat mensen die de fout ingaan hulp moeten krijgen om weer op het rechte pad te kunnen komen (**preventie**)

3. Het welzijnsdilemma (bestaanszekerheid of eigen verantwoordelijkheid?)

Extreemlinks (Bestaanszekerheid)	Links	Centrum (Solidariteit)	Rechts	Extreemrechts (Eigen verantwoordelijkheid)
Overheid moet zorgen dat iedereen hetzelfde welzijn heeft	Overheid moet gelijkheid voor iedereen bevorderen	Zoveel mogelijk solidariteit tussen alle groepen	Iedereen voor zich en hulp voor zwakkeren door rijken	Iedereen voor zich en zwakkeren dienen de rijken

4. Het cultuurdilemma (diversiteit of eenheid?)

Extreemlinks	Links	Centrum	Rechts	Extreemrechts
--------------	-------	---------	--------	---------------

	(Diversiteit)		(Pluriformiteit)		(Eenheid)
	Elke cultuur mag er zijn, maar mag zich niet als politieke macht organiseren	Culturen mogen verschillen en moeten zich vrij kunnen uiten	Culturen mogen verschillen maar moeten met elkaar in debat	Andere culturen moeten zich aanpassen aan de heersende cultuur	De heersende cultuur is de enige cultuur die er mag zijn
3.2 de praktijk van samenlevings-dilemma's	<ul style="list-style-type: none"> • Instellingen zijn organisaties die een maatschappelijke functie hebben en daardoor zijn ontstaan (bijvoorbeeld de tweede kamer, de EU, een rechtbank of een vakbond) • Instituties zijn ordeningsprincipes van delen van een samenleving die abstracter zijn dan instellingen (bijvoorbeeld de scheiding der machten, gelijk berechting van man en vrouw, het monogame huwelijk en persvrijheid) - Denemarken = centrum links <ul style="list-style-type: none"> ○ Waarden: kiesrecht, vrijheid en solidariteit ○ Denemarken is, net als Nederland, een verzorgingsstaat wat betekent dat de staat primaire verantwoordelijkheid draagt voor het welzijn van de burgers - Iran = extreem-rechts <ul style="list-style-type: none"> ○ Waarden: daadkracht, orde en eenheid 				
3.3 basiswaarden	<p>vrijheid <> onderdrukking cohesie <> ontbinding/oorlog gelijkheid <> ongelijkheid welvaart <> armoede</p> <ul style="list-style-type: none"> • Negatieve vrijheid is de afwezigheid van dwang (onderdrukking) • Positieve vrijheid is de mogelijkheid voor iemand zich te ontplooiën, om zijn talenten te gebruiken of te verkennen • Vrijheid betekent letterlijk: de mogelijkheid om je wil te volgen • Het tegenovergestelde van vrijheid is dwang <ul style="list-style-type: none"> ○ Als er iemand continu onder dwang gehouden wordt dan wordt die persoon onderdrukt • Gelijkheid heeft te maken met gelijke behandeling, gelijke rechten en gelijke kansen • Bij gelijke rechten gaat het erom dat iedereen gelijk behandeld wordt en er geen discriminatie mag zijn (oftewel emancipatie) <ul style="list-style-type: none"> ○ Het tegenovergestelde van emancipatie is ongelijkheid • Cohesie houdt in dat mensen met elkaar verbonden zijn, ook wel samenhang genoemd <ul style="list-style-type: none"> ○ Ontbinding en oorlog zijn tegenovergestelde waarden van cohesie en het verschil tussen deze twee heeft te maken met de hoeveelheid mensen: gaat het om één persoon of om een hele samenleving • Tussen de verschillende groeperingen kunnen er spanningen ontstaan <ul style="list-style-type: none"> ○ Dat gaat ten koste van de cohesie en kan leiden tot polarisatie <ul style="list-style-type: none"> ▪ Polarisatie is het veroorzaken van een conflict • Welvaart is het middelen om basisbehoeften te bevredigen • Het tegenovergestelde van welvaart is armoede • Te veel vrijheid, gelijkheid, cohesie of welvaart heeft negatieve gevolgen voor het maatschappelijk geluk • De vier basiswaarden hangen samen met elkaar 				

Hoofdstuk 5 Nederlandse uitkomst van het welzijnsdilemma

	<ul style="list-style-type: none"> • De inrichting van de samenleving op het gebied van het welzijnsdilemma noemen we de verzorgingsstaat 										
5.1 geschiedenis ontwikkelingen welzijnsdilemma in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • Door de eeuwen heen werd er steeds beter gezorgd voor de armen • De industriële revolutie zorgde voor meer welvaart, maar ook voor meer ongelijkheid • De theorie van Marx was het begin van de verzorgingsstaat • Een belangrijke sociale wet in Nederland stamt uit 1874 en is het Kinderwetje van Van Houten • Door middel van sociale wetgeving probeerde de overheid de maatschappelijke ongelijkheid te verkleinen en ontstonden de politieke partijen en vakbonden • Doordat de overheid zich door de sociale wetgeving steeds meer met de economie en vrije markt bemoeide werd de welvaart ook steeds gelijker verdeeld • De strijd tussen communisme en kapitalisme leek beslist door te kiezen voor een gemengde economie • Het Nederlandse poldermodel is een overleg tussen overheid, werkgevers en werknemers om gezamenlijk afspraken te maken over werkgelegenheid en arbeidskwesties • Het succes van de verzorgingsstaat leidde tot meer uitkeringen en subsidies en wordt een uitdijende verzorgingsstaat genoemd • Omdat dit ertoe leidde dat veel mensen ontslag namen wilde de overheid men weer aan het werk helpen • Strijd en debatten over het welzijnsdilemma hebben geleid tot een andere inrichting van de Nederlandse samenleving • In de grondwet van 1983 gaan vijf van de eerste 23 artikelen over het welzijnsdilemma: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr style="background-color: #e1ecf4;"> <td style="padding: 2px;">Artikel 19</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;"> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid 2. De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap </td> </tr> <tr style="background-color: #e1ecf4;"> <td style="padding: 2px;">Artikel 20</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;"> <ol style="list-style-type: none"> 1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid 2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid 3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege </td> </tr> <tr style="background-color: #e1ecf4;"> <td style="padding: 2px;">Artikel 21</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;"> <ol style="list-style-type: none"> 1. De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu </td> </tr> <tr style="background-color: #e1ecf4;"> <td style="padding: 2px;">Artikel 22</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;"> <ol style="list-style-type: none"> 1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid 2. Bevordering van voldoende woonegelegenheid is voorwerp van zorg der overheid 3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding </td> </tr> <tr style="background-color: #e1ecf4;"> <td style="padding: 2px;">Artikel 23</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;"> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering </td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> • Naast de grondwet is voor het welzijnsdilemma een rapport van de Wetenschappelijke Raad voor de Regering belangrijk (WRR) 	Artikel 19	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid 2. De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap 	Artikel 20	<ol style="list-style-type: none"> 1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid 2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid 3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege 	Artikel 21	<ol style="list-style-type: none"> 1. De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu 	Artikel 22	<ol style="list-style-type: none"> 1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid 2. Bevordering van voldoende woonegelegenheid is voorwerp van zorg der overheid 3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding 	Artikel 23	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering
Artikel 19											
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid 2. De wet stelt regels omtrent de rechtspositie van hen die arbeid verrichten en omtrent hun bescherming daarbij, alsmede omtrent medezeggenschap 											
Artikel 20											
<ol style="list-style-type: none"> 1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid 2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid 3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege 											
Artikel 21											
<ol style="list-style-type: none"> 1. De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu 											
Artikel 22											
<ol style="list-style-type: none"> 1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid 2. Bevordering van voldoende woonegelegenheid is voorwerp van zorg der overheid 3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding 											
Artikel 23											
<ol style="list-style-type: none"> 1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der regering 											

	<ul style="list-style-type: none"> De WRR is een adviesorgaan van de regering die een rapport gepubliceerd heeft over de vier functies die de Nederlandse verzorgingsstaat in de geschiedenis heeft verkregen: <ol style="list-style-type: none"> Verzorgen: hulp bieden aan mensen die dat door ziekte of leeftijd niet zelf kunnen Verzekeren: mensen beschermen tegen verlies van inkomen Verheffen: mensen vaardigheden aanbieden zodat ze zich economisch en cultureel kunnen ontwikkelen Verbinden: het tot stand brengen of bevorderen van onderlinge verbondenheid in de samenleving 																				
5.2 politieke partijen en het welzijnsdilemma	<ul style="list-style-type: none"> SP kiest voor solidariteit met bestaanszekerheid VVD kiest voor solidariteit met eigen verantwoordelijkheid PVV kiest voor eigen verantwoordelijkheid terwijl hij ook standpunten heeft waarbij hij meer voor bestaanszekerheid kiest 																				
5.3 internationale vergelijking van het welzijnsdilemma	<table border="1" data-bbox="443 703 1386 969"> <tr> <th>Extreemlinks</th> <th>Links</th> <th>Centrum</th> <th>Rechts</th> <th>Extreemrechts</th> </tr> <tr> <td>Planeconomie</td> <td>Scandinavische verzorgingsstaat</td> <td>Rijnlandse verzorgingsstaat</td> <td>Angelsaksische verzorgingsstaat</td> <td>Nachtwakersstaat</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Bestaanszekerheid</td> <td colspan="2">Solidariteit</td> <td>Eigen verantwoordelijkheid</td> </tr> <tr> <td>Overheid moet zorgen dat iedereen hetzelfde welzijn heeft</td> <td>Overheid moet gelijkheid voor iedereen bevorderen</td> <td>Zoveel mogelijk solidariteit tussen alle groepen</td> <td>Iedereen voor zich en hulp voor zwakkeren door rijken</td> <td>Iedereen voor zich en zwakkeren dienen de rijken</td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> Planeconomie = de overheid stuurt de economie volledig waarbij 'om algemeen belang' mensen gedwongen hun bezittingen moeten delen Scandinavische verzorgingsstaat = de overheid zorgt voor streeklange garanties op arbeid voor alle mensen Rijnlandse verzorgingsstaat = in overleg met de overheid maken vakbonden afspraken over de belangen van werkgevers en werknemers Angelsaksische verzorgingsstaat = de overheid heeft weinig geld te innen om sociale zekerheid te kunnen bieden (de armen krijgen geld door goede doelen en de kerk) Nachtwakersstaat = de overheid zorgt alleen voor veiligheid door middel van het leger en de politie 	Extreemlinks	Links	Centrum	Rechts	Extreemrechts	Planeconomie	Scandinavische verzorgingsstaat	Rijnlandse verzorgingsstaat	Angelsaksische verzorgingsstaat	Nachtwakersstaat	Bestaanszekerheid		Solidariteit		Eigen verantwoordelijkheid	Overheid moet zorgen dat iedereen hetzelfde welzijn heeft	Overheid moet gelijkheid voor iedereen bevorderen	Zoveel mogelijk solidariteit tussen alle groepen	Iedereen voor zich en hulp voor zwakkeren door rijken	Iedereen voor zich en zwakkeren dienen de rijken
Extreemlinks	Links	Centrum	Rechts	Extreemrechts																	
Planeconomie	Scandinavische verzorgingsstaat	Rijnlandse verzorgingsstaat	Angelsaksische verzorgingsstaat	Nachtwakersstaat																	
Bestaanszekerheid		Solidariteit		Eigen verantwoordelijkheid																	
Overheid moet zorgen dat iedereen hetzelfde welzijn heeft	Overheid moet gelijkheid voor iedereen bevorderen	Zoveel mogelijk solidariteit tussen alle groepen	Iedereen voor zich en hulp voor zwakkeren door rijken	Iedereen voor zich en zwakkeren dienen de rijken																	
5.4 ontwikkelingen en uitdagingen welzijnsdilemma	<ul style="list-style-type: none"> In Nederland werden armen en zieken vroeger meer geholpen door familie, burens en kerken; een vorm van warme solidariteit Sinds de uitbreiding van de verzorgingsstaat heeft de overheid veel meer van die taken overgenomen; een vorm van koude solidariteit De WRR signaleert nieuwe tegenstellingen: <ul style="list-style-type: none"> Opleidingstegenstelling: lage opgeleiden – hoger opgeleiden Generatietegenstelling: jongeren – ouderen Cultuurtegenstelling: autochtonen – allochtonen Bezuinigingen op de sociale zekerheid hebben vaak gevolgen voor jongeren, maar niet voor vijftigplussers en dat leidt tot generatietegenstellingen 																				